

Ці приклади лише ілюструють можливості використання інноваційних підходів до організації дистанційної практичної підготовки. Навчання є творчим процесом, і кожен навчальний заклад може знайти свій власний унікальний спосіб впровадження інновацій.

Висновок:

1. Дистанційна навчальна практика може бути ефективним способом підготовки студентів до професійної діяльності. Вона дозволяє студентам розвинути практичні навички, отримати досвід роботи в реальному середовищі та підготуватися до вимог ринку праці.

2. Упровадження інноваційних підходів до організації практичної підготовки є важливою умовою підвищення якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців.

3. Співпраця з базами підприємств для проходження практики – запорука успіху.

Посилання

1. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.
2. Інноваційні підходи до організації видів практик здобувачів вищої освіти у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти: аналітичний огляд. Вікторія Сидоренко, Володимир Кулішов, Наталія Торба, Ольга Фархшатова. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 30 с.

**ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕОЛОГІЇ**

*Доц., канд. іст. наук О.А. Кузнецов,
здобувач вищої освіти (гр.МЕ-09-23) О. Доценко*

Український державний університет науки та технологій, Україна

На сучасній стадії розвитку Україна є великою європейською державою. Її геополітичне становище є об'єктивним результатом трьох найважливіших макропроцесів останньої чверті ХХ століття і перш за все, це - закінчення глобальної конфронтації західного та радянського блоків, капіталістичної та комуністичної систем, іншими словами, закінчення біполярного світу та вступу його в постбіполярну епоху. По-друге, стосується проблеми політичних та економічних реформ, їх незавершеності і негативних наслідків. І, нарешті, по-третє, розпад Радянського Союзу. У зв'язку з чим виникає питання про сучасний статус України: є вона великою європейською державою, здатною впливати на глобальну політику, або ж

регіональною державою, інтереси якої і реальний вплив обмежуються країнами, які безпосередньо примикають до її кордонів?

Протягом 2000-2020-х рр. ХХІ ст. Україна зробила свій вибір на користь Європейської інтеграції, процес економічного і політико-правового зближення України з європейськими міждержавними структурами, який на думку фахівців повинен завершитися зі вступом України до ЄС. Цей багатогранний шлях стосується всіх сторін суспільного життя, в тому числі й ідеологічної сфери, розвитку національної науки і освіти.

Процес інтеграції Європи супроводжується створенням загальної освітньої системи, розвинутої багатогалузевої науки, розвитком єдиних критеріїв та стандартів у галузі освіти і науки, де якість вищої освіти є основою для формування даної сфери. Стратегічним завданням української вищої школи на найближчу перспективу є проблеми формування нової історичної системи ідеологічних пріоритетів наукового світогляду суспільства, і перш за все, молоді, яка формує майбутнє нації. В цьому суспільство спирається на сучасне геополітичне становище України.

На наш погляд, в цьому сенсі сьогодення ставить завдання необхідності підготовки фахівця, який би не тільки відповідав сучасним вимогам виробництва, але і мав чіткі ідеологічні уявлення, без яких неможливе становленні його як особистості. Навчальна, патріотично-виховна та наукова робота як єдиний процес знаходяться у нерозривному зв'язку і взаємозалежності, займають пріоритетне місце в діяльності ВНЗ.

Метою дослідження є визначення та аналіз особливостей багатогранного процесу формування стійких ідеологічних уявлень, організовану у сукупну систему ідей у формі соціально-економічних моделей, постанов, гасл, програмних та директивних документів політичних партій, історико-філософських концепцій.

Національна ідеологія є невід'ємною частиною суспільної структури та обов'язковим елементом функціонування держави. Світовий досвід показує, що жодна держава не відмовилася від проблеми створення своєї національної ідеології, тому що для створення, здійснення корінних змін і перетворень у країні завжди потрібні люди, які прихильні до концепції, ідеалу, думки, що висувається.

Актуальність формування державної ідеології в Україні є незаперечною, оскільки вона дає уявлення населенню про спрямування руху суспільства та держави, про сенс держави, оскільки передбачає формування загальних засад існування держави, її політики, що поділяються більшістю даного суспільства. Для всього суспільства важливо знати: хто ми, навіщо ми, куди йдемо? Тільки маючи відповіді, може бути сформульований конкретний образ найближчого майбутнього та віддаленої перспективи. Національна ідеологія стає рушійною силою у суспільному розвитку, постає як інструмент політичної мобілізації суспільства.

Актуальність досліджуваної теми обумовлюється ще й тим, що проблема досліджується майже усіма напрямками гуманітарних наук, тому

об'єктом дослідження є широкий загальний питань, які розглядаються. Не претендуючи на повний аналіз значного загалу наукових досліджень, зосередимося на проблемі ролі історії та культури в процесі формування національної ідеології.

В українській історіографії проблеми формування національної ідеології знайшли відображення у працях відомих вчених В. Андрущенко [1], М. Амосова [2], І. Гавриленка [3], М. Козирєва [4], Т. Турчиної [5], В. Примуша [6]. В працях названих авторів процес формування ідеології розглядається з позиції, що державотворча ідеологія має право на існування і має бути важливою складовою суспільно-політичного і соціально-економічного дискурсу.

В іншому напрямку проблему розглядає В. Примуш. Його дослідження присвячено вивченню сучасних тенденцій в українському партійному будівництві крізь призму політичної ідеології. Робиться висновок, що ідеологічний спектр українських партій демонструє ознаки розмитості, неузгодженості, протиріччя фундаментальних ідей і виступає ситуативним, необов'язковим явищем. Увага автору акцентується на тенденціях розвитку українських політичних партій, які все більше відхиляються від ідеологічного спектра й тим самим перетворюються у політичні сили «сьогодення» без перспективного плану розвитку на майбутнє.

В науковій літературі, на сьогодні, не існує єдиної точки зору на проблему, що розглядається. Серед широкого загалу вчених спостерігаються інші точки зору, розбіжності щодо розуміння категорії “ідеологія”. Так наприклад, виражену точку зору висловив відомий вчений М. Амосов, який писав: “Чи потрібна державі ідеологія? Багато хто зараз сумнівається, говорять – плюралізм думок. Я вважаю – необхідна. Ідеологія визначає державний устрій, і громадяни повинні вірити, що він справедливий. У крайньому випадку - в основному. Інакше - як жити? Для будь-якої діяльності людина визначає мету. Мета всього народу - це і є ідеологія суспільства, розписана в законах. Без ідеї не буде єдності народу, а отже й прогресу в матеріальній і духовній сферах” [2, с.1]. Подібної точки зору дотримуються й Є. Головаха і В. Пухляк, які ще в середині 90-х років ХХ ст. наголошували, що: “Слід зрозуміти, що нормальна держава не може існувати без ідеології та ідеологічних інститутів, метою яких є відтворення цієї ідеології в масовій та індивідуальній свідомості. Для сучасного суспільства єдиною ідеологією, здатною забезпечити стабільність держави й достатній рівень матеріального і духовного життя людини, є демократична система цінностей, яка базується на політичному плюралізмі, вільній ринковій економіці й рівності громадян перед законом” [7, с. 26-29].

Виклад основного матеріалу дослідження.

Протягом тривалого часу у багатьох країнах світу триває розробка моделі освіти ХХІ ст. На основі досліджень вчені приходять до висновку, що вища школа має готувати висококваліфікованих фахівців, які вміють вирішувати професійні завдання на рівні останніх досягнень світової науки і

техніки і водночас стати інтелектуалами, в українській традиції - інтелігентами, тобто культурними, духовно багатими людьми, які професійно займаються творчою розумовою працею, розвитком та поширенням культурної спадщини.

Необхідність оволодіння такими якостями стосується молодих фахівців як гуманітарного, так і природного профілю. Людина, яка засвоїла лише вузькопрофесійні знання та навички, може бути лише ремісником. Без оволодіння досягненнями людства в духовній галузі її неможливо вважати інтелектуальною, культурною людиною, носієм не тільки професійних навичок, а й провідником національної ідеології. Важливо зауважити, що у розвинутих країнах ЄС на гуманітарну підготовку студентів відводиться до 25 відсотків навчального часу.

Гуманітарна підготовка здійснюється за рахунок системного підбору гуманітарних дисциплін, які відповідають інтересам як особистості, так і суспільства. Студенти повинні отримати досить повне уявлення про історію і культуру своєї країни, історію філософії, економічну теорію, соціологію, політологію, психологію, культурологію.

Однак ці знання повинні спиратися на міцне історичне підґрунтя, оскільки без зібраного та узагальненого істориками фактичного матеріалу вивчення вищезгаданих наук стає безпредметним. Не применшуючи їхньої ролі в гуманітарній освіті студентів, підкреслимо, що в сучасних умовах значення вивчення історії та культури України стає актуальною темою патріотичного виховання майбутніх кадрів промисловості, громадян суспільства.

Аксіоматичним є твердження, що кожен громадянин повинен знати історію своєї Батьківщини, її культурну спадщину, життя та справи своїх батьків, дідів та прадідів.

Засвоєння історичного досвіду, знань та методів мислення, вироблених попередніми поколіннями, дозволяє на цій основі спрямовувати всю практичну діяльність сьогодення. Наше минуле — це наша інтелектуальна власність, з якою треба поводитися так само дбайливо, як і з матеріальною. Історія - це людське життя, яке вже закінчилося, його вже ніхто і ніколи не поверне і не переробить. В Україні була своя складна, суперечлива, героїчна та драматична, самотня, не схожа на інші країни, історія. Але, незважаючи ні на що, Україна зробила гідний внесок у світову культуру та цивілізацію.

Відомий історик В.О. Ключевський відзначав про історію як науку: «У науковій мові слово “історія” вживається в подвійному значенні: по-перше, як рух у часі, процес, і по-друге, як пізнання процесу. Тому все, що відбувається у часі, має власну історію. Змістом історії, як окремої науки, спеціальної галузі наукового знання, служить історичний процес, тобто хід, умови та успіхи людського гуртожитку або життя людства в її розвитку та результатах» [8, с.14].

У ході поступального розвитку історії йшов процес вдосконалення матеріального виробництва, змінювався та ускладнювався політичний устрій

суспільства, його соціальна структура, розвивалися наука та культура, історія все більше набирала значення в процесі формування державницької ідеології. З розвитком суспільства розвивалася історія як наука, вбираючи у собі досвід багатьох людських поколінь, розширювався і збагачувався її зміст, відбувався процес дедалі більшого накопичення знань, її теоретичний доробок в формування національної ідеології.

Досліджуючи процес становлення національної ідеології, з'ясуємо що взагалі розуміється під цією категорією. В науковому середовищі "ідеологія" - це сукупність суспільних уявлень, ідей, цінностей, теорій, поглядів, які відображають дійсність з погляду інтересів окремих суспільних груп і спрямовані на утвердження або зміну наявних суспільних відносин. Поняття "ідеологія", як вчення про ідеї, увів до наукового обігу французький вчений Дестют де Трасі (1754–1836), він розглядав ідеологію, як науку про закони походження людських ідей з почуттєвого досвіду, на головних принципах якої повинні ґрунтуватися політика, етика тощо. Політична ідеологія виникає із суспільної потреби в узгодженні суттєвих інтересів кожного класу і соціальної групи з інтересами інших класів і соціальних груп з погляду їх боротьби за державну владу або інших форм участі у справах держави.

Ідеологія пов'язана із легальністю влади. Ідеї, що знаходять підтримку у населення, підвищують її легітимність та легітимацію, посилює державну владу, а отже, збільшують ефективність суспільних та державних перетворень. Ідеологія – це засіб поєднання нації, без якого держава розвалюється, втрачає монолітність. Тому жодна держава тривалий період не може існувати та розбудовувати національну державність без ідеології.

Формування ідеології тісно пов'язане із системою освіти, засобами масової інформації, законодавством та спеціальними державними програмами. Особлива роль у цьому належить циклу гуманітарних дисциплін, що займаються вивченням української історії, літератури, національної мови, культури загалом. Однак ці знання повинні спиратися на міцну історичну підготовку, оскільки без зібраного та узагальненого істориками фактичного матеріалу вивчення вищезгаданих наук стає безпредметним. Не применшуючи їхньої ролі в гуманітарній освіті молоді, підкреслимо, що в сучасних умовах військового протистояння, загрози глобального військового протистояння, значення вивчення вітчизняної історії та культури має не аби яке значення.

У зв'язку з цим показовими та повчальними можуть бути приклади з європейської історії. Так, у середині XIX століття в Греції в період дискусії про те, яким має бути політичний устрій країни після обмеження абсолютної влади короля, була проголошена "велика ідея", яка включала необхідність консолідації всієї нації та історичну місію Греції, як посередника між Заходом і Сходом. "Велика ідея" зберегла своє значення до теперішнього часу. Вона входить у програми різних політичних партій Греції, хоча за півтора століття ця ідея збагачувалась і продовжує наповнюватися новим змістом.

Наступний приклад. Особливий шлях розвитку обрала Німеччина. Розуміючи величезну роль національного чинника, прусська влада приділила

велику увагу популяризації ідей, що його формують. Як зазначав один із творців єдиної Німеччини О. фон Бісмарк: “Національне майбутнє у Німеччині значною мірою перебуває в руках німецьких вчителів. Школа багато сприяла створенню національних установ і є, як і офіцерський корпус спеціально німецьким виробництвом... Хто володіє школою, у того в руках майбутнє”. Подібне ставлення до національної ідеології, як основи існування держави, а також освіти, як головного провідника цієї ідеології, зберіглося у Німеччині та в наступні періоди історії. Як результат - відродження Німеччини, яка після крутих поворотів її історичного шляху у ХХ ст. знову набула статусу одного з лідерів світової спільноти.

Ще приклад з історії Західної Європи. Він стосується країни із давніми демократичними традиціями, а саме Франції, де виникла подібна ситуація із національною державною ідеологією. Тут особливу увагу прищеплення цієї ідеології приділялося, перш за все, національній історії. “Народ, який не займається вивченням своєї історії, - це народ, який втрачає свою ідентичність” - ці слова належать президенту Франції Ф. Міттерану. Загалом у цій країні проблема викладання національної історії відноситься до сфери підвищеної уваги з боку урядових кіл. Національна історія є головним інструментом формування ідеологічних переконань молодих громадян держави, більше того, проблема виноситься на обговорення уряду.

Отже, ідеологія потрібна як державі, так і населенню. Ідеологія не просто сукупність певних ідей. Це - система погляду на світ, суспільство та людину, державу та людину, система визначає ту чи іншу ціннісну орієнтацію та лінію поведінки. Її відсутність веде до втрати координат, що дозволяють людині орієнтуватися у суспільстві, і, як наслідок, соціальна реальність для деяких виявляється позбавленою сенсу, а майбутнє виглядає невизначено.

З огляду на попереднє, проблема формування національної державної ідеології визначається як вкрай важливою, особливо враховуючи той факт, що Україна нещодавно відродила свою державну незалежність і перебуває в процесі формування державних інститутів, у тому числі й у сфері державної ідеології.

На сучасному етапі українське суспільство не отримало від держави програми національної ідеології, що суттєво суперечить процесу структуризації самого суспільства. Більше того, це значною мірою не сприяє завершенню переходу суспільства від радянського світогляду до нового, який би відображав сучасні політичні та соціально-економічні реалії.

Саме тому для завершення процесів трансформації суспільства тоталітарного до суспільства демократичного, незалежного, а також з метою недопущення заповнення ідеологічного вакууму України державними доктринами інших держав, необхідно зайнятися ґрунтовною розробкою та пропагандою власної державної ідеології, заснованої на національних історичних цінностях української нації. Таким чином, створення та розповсюдження державної ідеології не лише забезпечить надійний фундамент для існування незалежної України, а й сприяє нормальному розвитку громадянського суспільства.

Визначальну роль цьому процесі, як зазначалося вище, грає становлення та розвитку національної історичної культури. Історична культура – синтетичне поняття, що включає у собі як сукупність знань, ідей і поглядів на історичний процес, а й істотно визначає систему світоглядних цінностей і орієнтацій людини у розумінні минулого, сьогодення та майбутнього. Основою історичної культури є історична свідомість.

Стан розробки цієї проблеми в Україні має свою специфіку. Починаючи з періоду Київської Русі, представниками політичної еліти було розроблено основи державної ідеології, які були викладені у низці творів.

У наступний період історії Україна була позбавлена своєї національної державної ідеології через відсутність держави. Винятком був період середини XVII ст., коли було створено програму національного державного будівництва, проте вона так і не була повною мірою реалізована у Гетьманщині через сильну протидію зовнішніх сил. Не вдалося виробити національну державну ідеологію і під час визвольних подій 1917-1921 років. Внаслідок цього Україна, незважаючи на надану історією можливість, не змогла зберегти державну незалежність.

Наприкінці XX ст. історія знову дала Україні шанс на відродження своєї державності. Тому, щоб не втратити свій шанс, сучасні українські політики мають враховувати сумний досвід своїх попередників та усвідомити, що без створення державної ідеології, заснованої на національних засадах та традиціях, збудувати сучасне демократичне суспільство неможливо.

Понад сорока років пройшло з тієї знаменної дати, коли Україна виборола незалежність, але і сьогодні ми продовжуємо виборювати цю незалежність. Країна багато разів вражала світ своїми досягненнями - в економіці, спорті, культурі, науці, сільському господарстві та інших галузях. Тому боротьба за історичну пам'ять, за свою національну ідеологію стала вагомим складовим процесом українського національного становлення під тиском різноманітних історіографічних доктрин, які формувалися і продовжують формуватися протягом кількох століть і останнього часу.

Висновок. Відрадною нині є те, що теперішнє керівництво нашої країни зрозуміло вирішальне значення вищих духовних цінностей для національного розвитку і намагається програми своєї діяльності розробляти й здійснювати в їх руслі. Ми бачимо Україну, - говорить у Програмі діяльності КМ України, - сильною, процвітаючою державою, державою громадянського миру і справедливості, єдиною, соборною, багатою і незалежною. Державою, яку шанують і поважають. Державою, про яку мріяли наші діди та прадіди. Державою, яка відкрила очі людям усього світу на істинні цінності людського буття. У наведеній витримці визначено фактично стратегічну мету національного розвитку, перераховано основні суспільні цінності, на реалізації яких повинен зосередитися український народ. Проте їх виклад не є системним і достатньою мірою теоретично обміркованим. Дається взнаки відсутність теоретично обґрунтованої, цілісної концепції ідеології національного самоствердження. Знову українська політика йде попереду теорії. "Криза

ідентичності”, про яку писали дослідники в минулі роки, на жаль, не подолана й сьогодні, “... а головні підстави нової ідентичності значною мірою мають еkleктичний, мозаїчний характер”. Наше суспільство зрозуміло, яку ідеологію йому потрібно. Тепер завдання полягає в тому, щоб створити її як науково обгрунтовану систему знань та цінностей, які однозначно орієнтували б громадськість на чітко визначенні цілі суспільних перетворень і вказували б такі шляхи й засоби їх досягнення, які відповідали б практичним можливостям та вічним загальнолюдським гуманістичним цінностям.

Посилання

1. Амосов Н. М. Идеология для Украины / Николай Михайлович Амосов. – К.: DEMID, 1997. – 36 с.
2. Андрущенко В. П. Гуманітарна політика України в період утвердження незалежності / В. Андрущенко // Філософія політики : хрестоматія : у 4 т. – К., 2003. – Т. 4. – С. 317–336.
3. Гавриленко І. Идеологічна ситуація в Україні. Ресурси соціальної взаємодії / І. Гавриленко // Віче. – 1997. – № 4. – С. 3–13.
4. Козирев М. П. Політична психологія: навч. посібник / М. П. Козирев. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 648 с. С.91.
5. Турчина Т.В. Формування наукового світогляду вищих навчальних закладів //Матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. Конференції, 17-25 січня 2012 р., м.Софія. Педагогічні науки. – 2018. – Т.13. – С.29-33.
6. Примуш В.М. Специфіка формування ідеології українських політичних партій на сучасному етапі їх розвитку
7. Головаха Є. Політична соціалізація в посткомуністичній країні. Є. Головаха, В. Пухляк // Політична думка. - 1994. - №2. – С. 26 – 29.
8. Ключевський В.О. Соч. в 8-ми т. Т.І. Курс російської історії.Ч.1. - М., 1956. - С. 14).

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: РОЛЬ ТА ПЕРЕВАГИ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Доц., канд. мед. наук Н.Г. Лотиш, доц., канд. мед. наук Л.І. Сеньківська, доц., канд. мед. наук Т.Ю. Кравченко, доц., канд. мед. наук Р.М. Папінко, асист., доктор філософії Д.В. Усенко

Одеський національний медичний університет, м. Одеса, Україна

Вступ. В даний час, незважаючи на суттєві перепони та труднощі у всіх галузях науки (війна в країні), кожен здобувач вищої медичної освіти має право персонально обрати із загально університетського та фахового Каталогів вибіркової навчальні дисципліни (ВНД) і створити власний